

aan: de raad
datum: 4 november 2021
onderwerp: raadsmemo ontwikkelingen thema Industrie en
Gezondheid
van: het college
openbaar: ja
registratienr.: D/2021/399479
aantal bijlage(n): 4

RAADSMEMO

Hierbij treft u informatie aan over ontwikkelingen thema Industrie en Gezondheid ter kennisname aan.

Er zijn de afgelopen tijd veel ontwikkelingen geweest binnen het thema Industrie & Gezondheid in de IJmond. De Kamerdebatten in september over de toekomst van Tata Steel hebben sommige ontwikkelingen ook versneld. Met deze raadsmemo geven we u een overzicht van de ontwikkelingen en bieden we u inzicht over hoe we daar als IJmond- gemeenten mee om zijn gegaan.

Ontwikkelingen rondom Industrie & Gezondheid IJmond

In aanloop naar het Kamerdebat van 9 en 16 september over de toekomst van Tata Steel zijn er verschillende ontwikkelingen geweest (zie D/2021/402679). Zo is begin september deel 2 (depositieonderzoek) van het RIVM rapport Gezondheidsonderzoek in de IJmond en de Gezondheidsmeter 2020 Kennemerland gepubliceerd. Is bekend geworden dat de waterstofroute voor Tata Steel technisch gezien haalbaar is (Roland Berger rapport). Waarop Tata Steel heeft aangekondigd volledig te koersen op de productie van groen staal via de waterstofroute. Het ILT (Rijksinspectie Leefomgeving en Transport) heeft half september aangegeven voor vijf punten nog mogelijkheden voor aanscherping te zien: Kooksfabriek 2, ZZS-minimalisatie, Aanscherpen monitoring emissies, Uitbreiding Wabo advies Harsco, Geurbeleid van de omgevingsdienst.

En zijn er verschillende moties aangenomen tijdens het debat over de toekomst van Tata Steel in de Tweede Kamer (D/2021/402686). Begin oktober heeft Tata Steel het ministerie van I&W met een brief geïnformeerd over de aanpak van ZZS en de uitvoering van de Roadmap Plus. Onlangs kondigden de Provincie en Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) aan de vergunning van Tata Steel op een aantal zeer zorgwekkende stoffen (ZZS) aan te scherpen. Bij de ZZS inventarisatie bij Tata Steel heeft de OD NZKG gekeken naar de werkelijke uitstoot en de vergunde uitstoot aan Tata Steel, de situatie op papier. Uit het onderzoek blijkt dat de werkelijke uitstoot van ZZS door Tata Steel het maximaal toelaatbaar risiconiveau niet overschrijdt, maar dat de vergunning op papier bij acht stoffen nog ruimte laat voor aanscherping. De OD NZKG scherpt de vergunning hierop aan.

Reactie van de IJmondgemeenten op de ontwikkelingen

De aankondiging van Tata Steel dat zij kiest voor de waterstofroute, zien wij als een positief signaal. Dat biedt perspectief op de haalbaarheid van een toekomst met groen, gezond en veilig staal. Een staalproductie zonder het gebruik van fossiele brandstoffen, waardoor er én geen CO2-uitstoot meer is, én veel minder uitstoot van schadelijke stoffen.

Onze inwoners maken zich echter nu zorgen over hun gezondheid. De resultaten van de diverse onderzoeken onderbouwen die zorgen met feiten. Wij delen die zorgen en vinden dat de negatieve effecten van Tata Steel op de omgeving zo snel mogelijk en zo veel mogelijk moeten verminderen.

Daarin hebben niet alleen wij als IJmondgemeenten een rol. We werken nauw samen met de provincie Noord-Holland én we doen een dringend beroep op de Rijksoverheid. Het is mooi dat de Rijksoverheid nu concreet wordt aangesproken op hun verantwoordelijkheid. De IJmond zit nu ook aan tafel bij diverse overleggen met het Rijk, de provincie N-H en Tata Steel. We vinden het van belang dat er mét ons wordt gesproken en niet alleen over ons. We willen onderdeel zijn van het proces om te komen tot een daadwerkelijke verbetering van de leefomgeving en gezondheid voor onze inwoners. Alleen op die manier kunnen we vinger aan de pols houden en druk blijven uitoefenen op onze medeoverheden om stappen te zetten die nodig zijn voor een verbetering van de gezondheidssituatie, met name op korte termijn.

Hoe werken we aan een gezondere IJmond?

In "Onze visie op een gezondere leefomgeving IJmond", die voor de zomer van 2021 is vastgesteld, staat omschreven hoe we als IJmondgemeenten en de provincie Noord-Holland samenwerken aan een gezondere IJmond:

- We maken 'Gezonde leefomgeving' een vast onderdeel van belangenafwegingen;
- We bundelen de krachten van de gezamenlijke overheden door als één overheid te opereren, met name richting industrie en de omgeving;
- We voeren programma's en concrete maatregelen uit die bijdragen aan een gezondere leefomgeving;
- We blijven inwoners actief informeren en betrekken.

Om de ambities te realiseren zijn er verschillende programma's opgesteld. Het Programma Tata Steel 2020-2050 richt zich op meer en intensiever toezicht, aangescherpte vergunningen en continu onderzoek naar de gezondheid en de leefomgeving. Voor de zomer van 2021 heeft u daar nog een voortgangsrapportage van ontvangen. Het Programma Gezondheid & Luchtkwaliteit IJmond pakt bronnen aan zoals mobiliteit, scheepvaart en de woonomgeving. Het programma is een uitwerking van onze ambitie om in 2030 de wereldgezondheidswaarden voor fijnstof en stikstof te behalen. Dat hebben we bekrachtigd met de ondertekening van het Schone Lucht Akkoord. De maatregelen zetten vooral in op vermindering van uitstoot van stikstofdioxide en fijnstof, en dragen ook bij aan de reductie van CO₂-uitstoot in de IJmond. Het definitieve programma wordt binnenkort in de commissie RWD besproken.

De gemeenten en de provincie spannen zich met het huidige instrumentarium en de inzet maximaal in. Voor een gezonde leefomgeving in de IJmond is echter meer nodig dan wat binnen de mogelijkheden van de gemeenten en de provincie Noord-Holland ligt. Werken aan een gezondere leefomgeving in de IJmond betekent dat wetten, normen en onze instrumenten daarop moeten zijn toegerust. En dat het Rijk bereid is om aanvullende maatregelen - ook financieel - mogelijk te maken. Daarom voeren we een lobby richting het Rijk en Europa voor aanpassing van de wet- en regelgeving. We hebben diverse brieven geschreven aan het ministerie van I&W en EZK. De beraadslagingen in de Tweede Kamer laten zien dat er kamerbreed veel aandacht is voor de gezondheidssituatie van de inwoners van de IJmond. De kamer roept de minister ook op tot concrete acties richting Tata Steel.

Kamer debatteerde over toekomst Tata Steel

Op 9 september was het eerste debat in de Tweede Kamer over de toekomst van Tata Steel. Ter voorbereiding op dat debat is er een lobbybrief, namens de IJmondgemeenten en de Provincie-NH, aan de Tweede Kamer gestuurd (D/2021/402687). Vanuit de IJmond zijn we aanwezig geweest bij deze debatten om het belang van gezondheid in de IJmond te onderstrepen. Voorafgaand aan het tweede debat, op 16 september, hebben we de Kamerleden nogmaals op het hart gedrukt:

- Er bij de staatssecretaris van I&W op aan te dringen om gezondheid meer als uitgangspunt te nemen bij aanscherping van wet- en regelgeving en om aanvullende maatregelen mogelijk te maken die niet afdwingbaar zijn, maar die wel helpen voor een gezondere leefomgeving.
- Dat er voldoende en verschillende publieke fondsen nodig zijn voor de transitie en versnelling naar een duurzaam staalbedrijf en gezondere leefomgeving. Dat vraagt ook inzet van het Rijk. Alleen samenhangend beleid én bijbehorende investeringen helpen de IJmond gezonder te krijgen.

Tijdens het tweede debat was er bij de meeste Kamerleden veel lof over de stap van Tata Steel - en veel mooie woorden over de werknemers - voor de transitie naar groen staal. De minister van EZK noemde de stap van Tata Steel om van CCS af te zien heel bijzonder. De staatssecretaris van I&W gaf vervolgens aan dat de winst van de debatten is, dat er inmiddels geen enkele twijfel meer bestaat dat in elk debat over de toekomst van Tata Steel het onderwerp gezondheid een volwaardige plek verdient. Tijdens het debat zijn in totaal 10 moties aangenomen.

RIVM gezondheidsonderzoek

Zoals u weet, hebben we vorig jaar (april 2020) samen met de provincie en de andere IJmondgemeenten opdracht gegeven aan het RIVM om een onafhankelijk onderzoek uit te voeren naar de gezondheid in de IJmond. Dit onderzoek bestaat uit verschillende deelonderzoeken. De uitkomsten van deel 1 en deel 2 zijn al met u gedeeld. Op vrijdag 3 september heeft het RIVM u in een speciaal daarvoor georganiseerd webinar geïnformeerd over de uitkomsten van het tweede deelrapport 'Depositieonderzoek IJmond 2020; monsternamen, analyse en risicobeoordeling van PAK (polycyclische aromatische koolwaterstoffen) en metalen in neergedaald stof binnen- en buitenshuis in de IJmondregio'. De avond daarvoor was er voor de inwoners een toelichting op de uitkomsten van het onderzoek. Vragen die tijdens bovengenoemde online bijeenkomsten niet beantwoord konden worden, zijn inmiddels schriftelijk van een reactie voorzien. Deel 3 gaat over bronherleiding: op basis van metingen van het luchtmeetnet wordt gekeken of er profielen in te herkennen zijn om de bron te identificeren. Dit geldt ook voor depositie (neergekomen stof). Deel 3 volgt eind 2021, of begin 2022.

Hoe nu verder?

De komende tijd verwachten we nog meer ontwikkelingen op het thema Industrie & Gezondheid IJmond. Zoals de publicatie van het RIVM rapport deel 3, de afronding van de haalbaarheidsstudie naar twee verschillende scenario's voor een duurzame toekomst van Tata Steel (Roland Berger Rapport), de vaststelling van het Programma Gezondheid en Luchtkwaliteit eind 2021 en begin 2022 de publicatie van de Gezondheidsmonitor IJmond van de GGD (verdieping en analyse van algemene gezondheidsmonitor voor IJmond). We blijven hierover in contact met onze inwoners en inwonerorganisaties (bijvoorbeeld via het omgevingsoverleg). Zowel om informatie uit te wisselen als om op de hoogte te blijven van wat er speelt bij onze inwoners.

Deze raadsmemo is bedoeld als eerste overzicht van de verschillende ontwikkelingen. We zullen u regelmatig op de hoogte brengen van de vorderingen die we in dit dossier maken.

Bijlagen bij deze raadsmemo

D/2021/402679 Overzicht ontwikkelingen

D/2021/402684 Schriftelijke beantwoording vragen Tweede Kamer

D/2021/402686 Aangenomen moties 2^e kamer debat toekomst Tata Steel;

D/2021/402687 Lobbybrief naar Tweede Kamer